

In Memoriam

Vårterminen 1961 promoverades två doktorer i teologi i Lund, Pierre Fraenkel och Gottfried Hornig. Båda skulle sålunda i år ha blivit jubeldoktorer. Men Pierre Fraenkel, honorarprofessor vid Genève universitet, avled den 7 augusti 2010, och Gottfried Hornig, professor em. vid universitetet i Bochum, avled den 8 oktober 2010.

Pierre Fraenkel (1923-2010)

Pierre Fraenkel var född i Wien 1923, son till en farmakolog. När Österrike annekterades av nazisterna flydde familjen till England. Pierre Fraenkel studerade och blev M.A. i teologi i Oxford. Han fortsatte studierna vid protestantiska fakulteten i Paris, blev pastor i den lutherska kyrkan i Frankrike och fick anställning vid Lutherska Världsförbundet i Genève.

I maj 1954 skrev han ett brev och frågade om möjligheterna att fortsätta studierna i Lund. Han avsåg att arbeta med ett projekt om Johann Gerhards reception av Augustinus, redan väl förbättrat. Vid de fortsatta doktorandstudierna fann han emellertid, att motsvarande tema i fråga om Melanchthon ännu inte var undersökt. Därför kom han att avsluta sina studier i Lund med den omfattande och mycket lärda avhandlingen *Testimonia Patrum. The Patristic Argument in the Theology of Philip Melanchthon* (Genève 1961).

Fraenkel återvände till Genève, där han blev docent. Ett erbjudande om en professur efter några år avböjde han och grundade i stället 1969 en självständig institution för forskning och undervisning i reformationstidens teologi, "Institut d'histoire de la Réformation". Den blev så småningom erkänd av staten och en del av universitetet i Genève. Här fortsatte Fraenkel sitt arbete som forskare och handledare och nådde i båda egenskaperna ett internationellt rykte. Han vägledde doktorander inte bara från europeiska länder utan också från Japan, Kongo och USA.

Fraenkel hade eminenta språkkunskaper. Alltifrån studierna i Oxford läste han obehindrat kyrkofäderna på latin och grekiska. Svenska lärde han sig på några veckor inför det första besö-

ket i Lund. Han hade stränga vetenskapliga krav på en historiker: att känna till sin egen tids förutsättningar och kunna bortse från dem för att sätta sig in i de främmande och avlägsna villkor, som fanns i den tid man undersökte. En historiker är – sade han vid ett tillfälle – som en telefonfröken, som bara har att koppla ett samtal från dåtid till nutid.

Fraenkels egna forskningar kom främst att bestå i omfattande editionsarbeten, t. ex. den mycket komplicerade vetenskapliga utgåvan av Johannes Ecks *Enchiridion locorum communium adversus Lutheranos*, motreformationens mest kända skrift, eller den engelske kungen Henrik VIII:s skrift mot reformatörerna. Fraenkel tog också initiativet till att ge ut den reformerte Martin Bucers dittills utgivna handskrifter.

Det vittnar om en akademisk, icke-konfessionell vetenskaplighet att Fraenkels forskningar kom att i så hög grad gälla romersk-katolska och reformerta författare, trots att han själv var lutheran och även efter sin pensionering delvis tjänstgjorde som luthersk präst. Under sina senare år återvände Fraenkel till det studium av Johann Gerhard, som han börjat sina forskningar med, närmast en läsning volym för volym av de tjugo, som dennes *Loci theologici* omfattar, lutherdomens största dogmatik. Han frågade sig vid något tillfälle, om han skulle komma att leva tillräckligt länge för att slutföra detta studium. Svaret känner jag inte. Det är likgiltigt: de sista volymerna handlar om de yttersta tingen, ett ämne inte bara för "theologia viatorum".

Bengt Hägglund